РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 20-го цьвітня 1916. Ч. 48. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 20, 1916. No. 48.

НІМЦЇ ЗНОВА ПОЛОНИЛИ 1.700 ФРАНЦУЗІВ.

Число Французів, полонених під Верденом, зросло на 40.000.

Російське правительство відмовляє помочи вдовам і сиротам по поляглих у війнї.

НАПРУЖЕНЄ ВІДНОСИН МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ І НІМЕЧЧИНОЮ.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК НА СХІД ВІД ВЕРДЕНУ. — ОКОЛО 1.700 ПОЛОНЕНИХ ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 18. цьвітня. — Нинішний звіт німецького головного штабу подає отсї вісти:

„На боєвій лінії по обох боках ріки Мези тяжкі німецькі гармати острілюють дальше становища Французів.

„На правім березї ріки на полудне від Годремон наша піхота перевела наступ і здобула французькі становища на просторі 700 метрів. Притім полонили наші війска 42 французьких офіцирів, між тими трох штабових, 1.646 нераненних і около 50 ранених жовнірів".

НІМЦЇ ПОЛОНИЛИ ДОТЕПЕР В БИТВІ ПІД ВЕРДЕНОМ 40.000 ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 18. цьвітня. — Німецький генеральний штаб подав до відома отсе:

„З огляду на се, що в півурядових французьких часописях часто заперечують німецькі звіти щодо числа полонених, тому військові власти зарядили оголосити в часописи „Газет дез Арден" імена всїх Французів, полонених від 21. лютого в битвах над рікою Мезою. Загальне число Французів, полонених дотепер від початку битви під Верденом, виносить 753 офіцирів і 39.801 жовнірів".

В РОСІЇ:

РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВІДМОВИЛО ПОМОЧИ СИРОТАМ І ВДОВАМ ПО ПОЛЯГЛИХ У ВІЙНЇ.

БЕРЛІН, 17. цьвітня. — Зі Стокгольму надійшли отсї вісти:

На засїданю думи підчас дискусії в справі несеня помочи сиротам і вдовам по жовнїрах, поляглих у війні, заявив заступник міністерства фінансів, що російське правительство не має на сю ціль ані копійки. Отся заява викликала велике обуренє серед послів, яке довело до острої перепалки між представниками правительства а послами.

Член думи Шінґарйов назвав становище російського правительства вершком злоби і цинїзму. Він заявив, що таке злочинне поступованє правительства, котре противить ся несеню помочи вдовам і сиротам, скріпить ще більше серед народа неохоту до військової служби, яку вже тепер часто дасть ся запримітити.

Заступник міністерства фінансів Кусмінський перервав бесїдника словами: „Наше правительство не є всилї запікувати ся сиротами і вдовами, бо се коштує забогато гроший. Впрочім під теперішну хвилю інтерес держави в несеню помочи вдовам і сиротам по поляглих у війні є дуже малий. Дїти по поляглих не мають права жадати помочи від держави. Се є справа жертволюбивости приватних осіб; нехай Алексієвський Комітет про се старає ся".

Шінґарйов говорив відтак дальше: „Алексїєвський Комітет дає лише одноразові запомоги. Щоби одержати запомогу, треба вносити просьбу. З того виходить часто таке, що люди, які є уперті і часто навкучують ся, дістають тисячі, а люди несьмілі і скромні — нічого. Держава є в першій мірі обовязана прийти з помочию. Держава є обовязана також для неправисних дітий визначити державну запомогу".

Кусмінський перервав бесїду Шінґарйова знова словами: „В імени сьвятого супружя протестую проти безчещеня добродійности. Неправисні дїти мусять бути позбавлені всяких підмог, щоби запобігти упадкови сьвятости супружя".

СЕРБСЬКЕ ВІЙСКО В РОСІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 18. цьвітня. — З Риму наспіли вісти, що з Італії прибуло до Росії 200 сербських офіцирів, які мають обіймити команду над сербськими жовнїрами.

З австрійських Сербів, взятих в неволю, утворили Москалї дивізію, яка числить около 9.000 людий. Російські військові власти запевняють, що Серби добровільно зголосили ся до боротьби зі своїми ворогами. Сербська дивізія находить ся під теперішну пору на границї Бесарабії і Буковини.

———o———

ПЕРША ВИМІНА ІНВАЛЇДІВ МІЖ РОСІЄЮ А АВСТРІЄЮ ТА НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН, 18. цьвітня. — Перший транспорт німецьких і австрійських інвалїдів прибув з Росії до міста Сасніц на острові Ріґен. Транспорт складає ся з 230 жовнїрів-інвалїдів, неспосібних до військової служби.

Інвалїди висказували ся з великою вдячностю про гостинність у Швеції. Шведське населенє приготовило було їм сердечне принятє і заосмотрило нещасливих в нову одїж.

ВІЙНА З ІТАЛЇЄЮ:

АВСТРІЙЦЇ ПОЛОНИЛИ КОЛО ЗАГОРИ 600 ІТАЛЇЙЦЇВ.

ВІДЕНЬ, 18. цьвітня. — Міністерство війни оголосило отсї вісти:

„На цілій боєвій лінії здовж ріки Ізонцо розпочали Італїйцї живу діяльність.

„Коло Загори австрійські війска уладили протинапад, беручи в полон 600 Італїйців і 4 машинові кріси".

НА БАЛКАНІ:

ПОДІЛ МАКЕДОНІЇ І АЛЬБАНІЇ ПОМІЖ АВСТРІЮ І БОЛГАРІЮ.

АМСТЕРДАМ, 18. цьвітня. — Австрійське і болгарське правительство дійшли до порозуміня в справі подїлу земель, здобутих на Балкані. Австрійські війска опорожнили македонські міста Прізрен і Пріштіну, а Болгари альбанське місто Ельбасан. Передача міст відбула ся дуже торжественно.

З повисшої телеграми виходить, що подїл територій, здобутих на Балкані, вже переведений. Австрія задержала Сербію (в границях перед війною з Туреччиною), Чорногору і північну часть Альбанії. Цілу майже Македонію заняли Болгари. Полудневу часть Альбанії обсадили за дозволом Австрії грецькі війска.

РІШУЧЕ СТАНОВИЩЕ ГРЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА СУПРОТИ ІТАЛЇЇ.

БЕРЛІН, 18. цьвітня. — З Атен надійшли вісти, що грецьке правительство заняло рішуче становище супроти Італії.

Грецькі війска заняли були за згодою Австрії полудневу часть Альбанії. Грецьке правительство завізвало Італїйців до занеханя воєнних операцій на сїй територїї.

В АНГЛЇЇ:

КЛОПОТИ АНҐЛЇЇ З ПРИМУСОВОЮ СЛУЖБОЮ ВІЙСКОВОЮ.

ЛОНДОН, 18. цьвітня. — Незгідність членів кабінету в справі ухваленя закона про загальну примусову військову службу мусить довести до нової кризи в кабінеті.

Міністер війни Кіченер і міністер від амуніції Ллойд Джордж домагають ся рішучо переведеня отсего закона. На чолї противної партії станули міністри Чорчіл і Карсон.

Противна партія є певна себе, що приведе до упадку цілий кабінет.

Президент кабінету Есквіт мав завтра виголосити в парляментї промову, в якій мав припоручити до принятя закон про примусову військову службу. З причини однак великих ріжниць між самими членами кабінету, рішив сю справу відложити на пізнійше.

Велика часть анґлійської преси атакує остро дотепірішну політику президента кабінету Есквіта, приписуючи йому вину воєнних і дипльоматичних невдач Анґлії. Часописи згадують теперішного міністра від амуніції Ллойда Джорджа яко наслідника на президента кабінету.

———o———

ДО ФРАНЦІЇ ЗАМОВЛЕНО 5.000 ХІНСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ПАРИЖ, 18. цьвітня. — З причини браку робітників в поли і промислї основано у Франції товариство, яке має постарати ся о спроваджене хінських робітників. Перший транспорт хінських робітників в числї около 5.000 находить ся вже в дорозї до Франції. Около 20 Хінців учить ся французької мови; щоби відтак могли служити за товмачів.

———o———

ПОДОРОЖ АВСТРІЙСЬКОГО МІНІСТРА БУРІЯНА ДО НІМЕЦЬКОГО КАНЦЛЄРА.

БЕРЛИН, 18. цьвітня. — Гостинї австрійського міністра для заграничних справ Буріяна в Берлїні приписують політичне значінє. Міністер Буріян відбув довшу нараду з німецьким канцлєром Бетман-Гольвеґом. Про предмет сеї наради доси не оголошено урядово жадних відомостий.

Між політиками кружить поголоска, що на сїй нарадї мала бути обговорена справа Польщі.

В АЗІЇ:

МОСКАЛЇ ЗАНЯЛИ ТУРЕЦЬКУ ПРИСТАНЬ ТРАПЕЗУНТ НАД ЧОРНИМ МОРЕМ.

ПЕТРОГРАД, 18. цьвітня. — Російський ґенеральний штаб оголосив нинї отсї урядові вісти:

„Трапезунт здобутий. Наша кавказька армія при співділаню чорноморської фльоти заняла вчера сю важну пристань.

„Наші хоробрі війска перейшли по кровавій битві дня 14-го цьвітня ріку Кара-Дере і зломили опір, який завзято ставили турецькі війска. Рівночасно наша фльота почала бомбардувати турецькі становища від сторони моря.

„Похвала і признанє належить ся хоробрій армії, яка помимо великих трудностий осягнула свою ціль".

Трапезунт, турецька пристань над Чорним морем, є віддалена від Царгорода 575 амер. миль. Місто числило перед війною около 40.000 мешканців, між тими 18.000 християн.

В повисше наведеній телєґрамі нема згадки про воєнну добичу. Тому можна припускати, що Москалї заняли місто без битви.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

ДАЛЬШИЙ ПОХІД АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСК В МЕКСИКУ ЗДЕРЖАНИЙ.

ВАШІНҐТОН, 18. цьвітня. — З причини ворожого становища війск Каранци супроти американської армії здержано покищо її дальший похід в глиб Мексика.

Останні вісти стверджують, що напад на американське війско в Параль уладили жовнїри Каранци.

Ґенерал Першінґ зажадав від міністерства війни присланя дальших скріплень для забезпеченя комунїкаційної дороги.

Секретар війни не видав покищо жадних нових заряджень.

ПОГОЛОСКИ ПРО СМЕРТЬ ҐЕН. ВІЛЛЇ НЕПРАВДИВІ.

ЕЛЬ ПАЗО, 18. цьвітня. — Поголоска про смерть ґенерала Віллї показала ся неправдивою. Ґенерал Вілля є зовсім здоровий і стоїть тепер на чолї армії, яка числить около 3.000 добре зоружених людий.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І НІМЕЧЧИНА:

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ПРЕДКЛАДАЄ КОНГРЕСОВИ ВІДПОВІДЬ НІМЕЧЧИНІ НА ЇЇ ПОСЛІДНУ НОТУ.

ВАШІНҐТОН, 19. цьвітня. — Нинї о годинї 1-шій пополудни відбудеть ся спільне засїданє палати послів і сенату, на якім президент Вілсон вияснить теперішне політичне відношенє Злучених Держав до Німеччини.

Отсей крок президента Вілсона пояснюють наглим зворотом політики проти Німеччини з причини одержаня деяких інформацій від посла з Берлїна.

Особи, які стоять в близких зносинах з президентом, пояснюють його поступованє в отсей спосіб:

1. Президент представить на конґресі цілу справу політичних відносин між Злученими Державами а Німеччиною від часу затопленя „Люзитанії" аж дотепер. Опираючи ся на тім, президент заявить, що з причини нарушеня Німеччиною американських прав заходить конечність зірваня дипльоматичних зносин з Німеччиною.

2. Німецький посол у Вашінґтонї ґраф фон Бернсторф одержить пашпорт, а рівночасно американське правительство відкличе свого посла з Берлїна.

3. Американське правительство вишле до Берлїна телєґраму, в якій пояснить причини, що приневолили його до переведеня отсих заряджень.

Перед тижнем американське правительство одержало від Німеччини поясненя в справі затопленя анґлійського корабля „Сосекс", на якім находило ся кількох Американців. Отсї поясненя однак не вдоволили американське правительство. Президент Вілсон почав від кількох днів особисто укладати відповідь Німеччині. Відповідь була писана в острім тонї і мала бути в тих днях уже відіслана до Берлїна. Тимчасом вчера одержав президент нові інформації в тій справі від американського посла Джерарда з Берлїна і се вплинуло на зворот в політиці супроти Німеччини.

МІЖ ПОСЛАМИ І СЕНАТОРАМИ ПАНУЄ ВЕЛИКЕ ЗАВОРУШЕНЄ.

ВАШІНҐТОН, 19. цьвітня. — Коли вчера вечером подано урядово до відома сенаторам і послам, що президент виступить перед конґресом, викликала ся відомість велике заворушенє. Отся постанова президента була для конґресу несподіванкою. Всї були того переконаня, що президент без поради конґресу вишле ноту до Німеччини.

Кружить поголоска, що деякі сенатори і посли робили президентови закиди щодо стилїзації вже готової ноти, представляючи йому, що ані зміст ані тон, в якім була написана нота, не відповідають засадам міжнародного права і принятому в дипльоматії звичаєм. Тодї президент мав роздерти написану ноту і рішив ся цілу справу предложити конґресови до полагодженя.

ЗІРВАНЄ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ЗНОСИН НЕ ОЗНАЧАЄ ЩЕ ВІЙНИ.

ВАШІНҐТОН, 19. цьвітня. — Політики, котрі холоднійше беруть під розвагу напруженє політичних відносин, яке панує під теперішну хвилю між Злученими Державами а Німеччиною, висказують своє переконанє, що зірванє дипльоматичних зносин з Німеччиною не мусить довести зараз до війни. Вони висказують надію, що Німеччина буде мати ще нагоду запобігти небезпеці війни.

Щодо становища Австрії то в політичних кругах панує переконанє, що Австрія, яко союзниця Німеччини, позістала би до Злучених Держав в тім-самім відношеню, що Німеччина до Італії.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ).

„Ґеліґ Оляф" прибуде до Ню Йорку в четвер (20. цьвітня).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Хрістіяніяфйорд" відїде з Ню Йорку в суботу (22. цьвітня).

НАШІ НЕДОМАГАНЯ.

VII.

Справа інтелїґенції.

Є між українським загалом верства людий з висшим образованєм, яку ми звичайно називаємо „інтелїґенцією". Здасть ся, що в ніякім иншім народі не приняла ся отся назва в таким значіню, як отсе в нашім. До сього причинили ся відносини, серед яких ми виростали.

Звісно, загал нашого народа — се в більшій части малоземельне селяньство. На селянських масах спочиває головна наша сила. Так званої „середньої кляси", себто ремісників, купців і промисловців, в нас ще не зорганізовано як слід, а міське робітництво щойно від недавна почало жити своїм житєм. Про т. зв. „висшу клясу" — себто про українських дідичів, фабрикантів — „капіталістів" — в нас навіть не говорить ся, бо її майже нема.

В середних віках отся „висша кляса" мала в своїх руках всї нитки публичного житя і вона властиво — хоч зовсім неслушно — представляла нарід. Мимо упадку привілеїв і мимо поширеня демократизму в Европі, сї „висші кляси" не стратили цілковитого впливу на публичне житє, бо в них лишила ся традиция, що вони були колись одинокими образованими людьми. І саме в середній Европі, отже меньше-більше в сусїдстві земель, замешканих нашим народом (а також на нашій землі), отся „висша кляса" має ще велике значінє.

Український нарід, який стратив сю „висшу клясу" на користь Поляків і Москалів, мусів зі своєї сторони поставити якусь верству людий, котра би хоч образованєм та наукою дорівнувала сїй „висшій клясі" сусїдних народів. І мабуть інстинктовно посилало масово українське селяньство своїх дітий на висше образованє, до середних шкіл та до університетів. Сї образовані люди опинили ся в тім положеню, що мусїли заступати інтереси цілого народа. З часом приняло ся у нас слово „інтелїґенція" не так на означенє образованих людий, як більше на означенє народних провідників і народних робітників взагалї.

Що ся назва не відповідає дійсности, се ми наглядно видимо в Америці. Тут спочиває тягар народної праці не на людях з університетським — чи загалом „висшим" — образованєм, але на звичайних робітниках, котрі завдяки своїй роботячости привчили ся богато і як можуть, так дають собі раду зі всїми справами.

Мимо сього не дасть ся заперечити, що квестія „інтелїґенції" на американській Україні істнує. Бо ми маємо тут около півтора сотні людий з університетським і середним образованєм. Є се сьвященики, з котрих кождий займає видне становище, яко парох, і певна скількість сьвітських „інтелїґентів", при ріжних занятях; богато з них є звичайними фабричними робітниками і про них майже не чути, бо се не є „становище", але буденна тяжка праця. До сеї фізичної праці вони не привикли змалку і тому вона їх так виснажує, що вони не спосібні до духової праці у вільних годинах.

Всї „інтелїґенти" між українським загалом в Америці опинили ся в доволі незавиднім положеню. В старім краю вихований наш нарід в ненависти до „панів", себто до дідичів та польської шляхти. Ся ненависть зовсїм зрозуміла. Коли наші еміґранти прибули до Америки, не могли забути сеї ворожнечі, і сю традицийну ненависть мусїли спрямувати на когось иншого. І саме жертвою сеї традицийної ненависти впали українські „інтелїґенти" в Америці, передвсїм духовенство — тому, бо сьвященики є ще в найлїпшім матеріяльнім положеню в порівнаню з фабричним робітником. Згодом ся нехіть перенесла ся і на сьвітських „інтелїґентів" і тому час від часу починає проявляти ся між деякими ґрупами клич „проч з інтелїґенцією", дарма, що ся „інтелїґенция", головно сьвітська, живе нераз в гіршім матеріяльнім положеню ніж денні зарібники.

Богато в тім винні й самі „інтелїґенти". Духовенство відносило ся — се слідно ще й тепер — не лише з резервою до сьвітських, закидаючи їм, — деколи навіть слушно — протицерковну агітацію. Сьвітські відплачували ся у відповідний спосіб духовенству. Кромі сього між самими сьвітськими „інтелїґентами" панує часто яскрава незгода, сплетнярство, інтриґа і т. п. Годі нам висьвітлювати, з яких причин се повстало, але у великій мірі грала тут ролю зависть, щоби котрийсь не вибив ся на впливового чоловіка.

Одна з найважнїйших причин внутрішної незгоди між „інтелїґенцією" — як сьвітською так і духовною — є те, що вони мало себе знають, не сходять ся разом, не мають нагоди обмінятися гадками. Возьмім оттаке: Є ґрупа в околиці Ню Йорку, в околиці Шікаґо, Скрентону, Пітсбурґа, Філядельфії і т. д. Сї ґрупи, кожда окремо, ще як-так нераз порозуміють ся. Але часто одна ґрупа підозріває другу о занадто великі претенсиї навіть в народнім житю. І тому Ню Йорк хотів би диктувати зі своєї сторони цілій Америці, Шікаґо собі, Скрентон собі, Філядельфія собі, а Пітсбурґ зовсім на нікого не хоче оглядати ся, лише хоче „самостійно" вести політику. Наслідком сього повстав в Америці сей шкідливий партикуляризм, а навіть парафіяльщина, бо ті ґрупи хочуть самі робити свою роботу або лише в своїй околиці або в своїй „парафії", не оглядаючи ся на цілість народного житя.

Щойно Український Сойм переломив в части і партикуляризм і парафіяльщину і саме тоді виказало ся бажанє народних представників: завести одноцїльність в народнім житю. Богато однак уплине ще води в ріках: Гудсон, Сускегенна, Делавар, Міссісіпі і других, заки цїлком щезнуть сї амбіції.

По Соймі виринула нова квестія, якої перед тим ніяк не мож було полагодити, а се участь в загально-народнім житю найчисленнійшої „інтелїґентної" ґрупи — духовенства. Тепер ся справа на часі і її конечно треба справедливо розвязати. Бо в народній роботі потрібні всї одиниці, котрі лише зможуть щось доброго зробити.

Загалом, коли ми обговорюємо справу так званої „інтелїґенції", то виходимо з тої точки погляду, що якраз образовані верстви повинні передвсїм брати участь в народнім житю. Їм лекше розвязувати всї труднїйші питаня, лекше навязати зносини з иншими народами і сї образовані люди мають звичайно до сього відповідне підготованє. Треба лише щирого відношеня і між самими образованими людьми і „інтелїґенції" до народа і народ до „інтелїґенції". Довіре до самих себе скріпить нашу силу і вкаже нам властивий шлях у визвольній роботі. Оправдані чи неоправдані взаїмні закиди лишім на мирні часи, коли не будемо мати иншої важнїйшої роботи.

РОЗМОВА З ГОСТЕМ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

В останних днях у переїзді до Канади пробував кілька днів в Ню Йорку п. Орест Жеребко, увільнений студент фільософії манітобського університету, котрий перед війною виїхав був до Львова студіювати українську літературу й історію в тамошнім університеті. Війна його застала в Карпатах, де він остав ся був і підчас московського наїзду. В Галичині, переважно у Львові, був аж до повороту австрійської армії, а вкінци около пів року був у Відни, де по тяжких заходах вспів дістати привілі на виїзд до Америки, до Віннїпеґу в Канаді.

Підчас побуту п. Жеребка в Ню Йорку один з редакторів „Свободи" мав нагоду розмовляти з ним про деякі староправеві справи і сю розмову подаємо отсе власне в нинїшнім числї нашої часописи.

— Відни і коли Ви виїхали? — питаєть ся редактор нашої часописи.

— Я виїхав з Відня 8-го марта просто до Ротердаму — була відповідь п. Жеребка.

— Як довго Ви були у Відни?

— Через шість місяців, почавши від вересня минувшого року.

— Як Вас трактували яко британського горожанина?

— Не зле. Думаю, що й Австрійців, задержаних в Анґлії, трактують також не инакше.

— В такім разі нема в Австрії ворожого настрою проти Анґлії?

— Ніколи я там не запримітив, щоб публика або преса відносилась ворожо до Анґлії. Вони радше дивують ся Анґлії.

— Чим се пояснити?

— Може тим, що ті дві держави не мають спірних інтересів.

— Чи легко пускають через австрійську границю?

— Навіть дуже трудно. Я ждав кілька місяців на дозвіл. Щодо самої границі то на австрійській границі лекша ревізія ніж на німецькій.

— А як на німецькій границі?

— Там, бачите, виїздить ся з осередних держав до невтрального краю і тепер тому власти є дуже обережні і строгі. Переглядають все до ниточки.

— Чи задержували ся Ви в Німеччині?

— Ні, бо не було вільно.

— Чи довго Ви були в Голяндії?

— Від 11-го марта до 22-го мусїли ждати на пароплав „Новий Амстердам".

— Чи у Відни дорожше житє, чи в Ротердамі?

— У Відни мож дешевше жити ніж в Ротердамі. Мене прямо дивувало се, що богато артикулів живности дорожші у Ротердамі ніж у Відни. Приміром приміщенє і харч в готели у Відни дешевші.

— То видно, що в Австрії нема ще такого голоду?

— Про недостачу деяких артикулів живности можна говорити і то лише хвилево, але про голод то цілковито ні. У Відни люди сьміють ся з того, що пишуть заграницею, що в Австрії мруть люди з голоду, роблять напади і т. п. Пересада тут іде задалеко.

— Чи у Відни добрий настрій?

— Не слїдно злого настрою. Взагалї відтам піддержують ся настрій в цїлій державі.

— Чи у Відни люди голодують?

— Я був там шість місяців перед виїздом і ніколи не був голодний, як також не чув нарікань на голод. Є браки хвилеві, особливо бракує люксусових артикулів живности, без яких Австрійці вже навчились обходити ся.

— А чи є в Галичині голод?

— По більших містах, кажуть, дає ся відчувати брак живности. Мож дістати лише в меньшій скількости, але буквально голоду нема. По селах краще ніж по містах, бо селяни богато живности сховали собі.

— Який настрій в Галичині?

— Як звичайно і в кождій державі. Вірять в побіду Австрії і надіють ся, що офензива осередних держав посунеь ся на весну дальше на схід.

— Чи сподівають ся, що війна ще довго буде тривати?

— Я чув богато голосів в Австрії, що війна покінчить ся сього року в осени. Позатим ріжно говорять і комбінують.

— Чи знають люди в Галичині, що американські Українці складають для них жертви?

— Так, знають дуже добре, бо українські часописи в Австрії часто згадують про рух між українськими поселенцями в Америці і пишуть про жертви від них. За се український нарід дуже вдячний і се люди дуже підносить на дусї, що їх братя за далеким морем не забувають за них в тяжкій годині і приходять з помочию матеріяльною рідній землі, зритій гарматами здовж і вшир. Жертви Ваші з Америки бодай в части поможуть загоїти ті рани, від яких терпить тепер старий край.

— А чи не могли би Ви нам яко сьвіжий гість з австрійської України подати ще деякі інформації про теперішнє політичне положенє Українців в Австрії?

— Залежить від того, яких інформацій Ви хочете. Інформації, які Вам можу подати, оперті будуть лише на тім, що я бачив в Австрії підчас мого побуту, що читав в пресі, як в українській так і в чужій, що чув між людьми в розмовах і з обсервацій над настроєм, який панує серед Українців в Австрії. На загал, впевняю Вас, що положенє їх не є навіть в части так розпучливе, як я отсе довідав ся з розмови з Вами. Будучи послідних шість місяців у Відни, де перебуває много Українців, я ніколи не чув голосів, які-б висловлювались про положенє невідрадно. Всї є того переконаня, що їх держава вийде побідно з війни і, що тоді вони дістануть все те, що їм належить ся від тої держави. Правда, що держава не робить тепер нічого в тім напрямі, а то з огляду на воєнний стан. Я маю ще враженє, що вони відложили політикованє на пізнїйше, а тепер ведуть війну. Всї народи, які замешкують Австрію, ждуть тепер таксамо як і Українці на конець війни і тоді виїдуть зі своїми домаганями. Я запримітив, що українська суспільність в Австрії дуже добре розуміє, що держава не може в таких важких хвилях забиратись до полагодженя домагань ріжних народів, і навчилась бути терпеливою та ждати вигідної пори. Що з того всього буде, нарід жде і леліє великі надії щодо своєї будучности в границях осередних держав. Чи се оправдане, я не знаю. Будучність покаже. **Провідники української політики також вельми вдоволені з дотеперішнього ходу подій на боєвищах і зі своїх заходів у правительства заспокоєнє українських домагань, коли прийде час на те.** Я мав нагоду кілька разів прислухуватись політичним розмовам, як в приватних кругах так і на зборах, з яких я виніс враженє, що Українці в Австрії мають аж надто рожеві надії щодо найблизшої будучности. Я гадаю, що вони в деячім пересаджують очікувані здобутки, однак вони про все говорять з великим переконанєм і певностю. І то говорять люди, які є загально звісні яко противники фраз і пустих балачок. Може бути, що не всї їх надії сповнять ся; сього я не можу знати і все сумнївав ся, що воно так буде як говорить ся, але люди, які стоять на чолї української політики, мають незахитану віру і майже аж до крайности (хочу сказати — до засліпленя) є того певні, що говорять. Побачимо. Я говорю те, що бачив і чув.

Про сучасний стан, про положенє, яке панує з нині на завтра як в Галичині у відношеню до Поляків, так і всїх Українців до віденського правительства, то в Австрії між Українцями нема двох гадок, що воно вже лїпше ніж було перед війною. Правда, є й недостачі, дїють ся кривди тут і там, але Українці вже здобули собі право говорити про свої кривди, кажуть, що здобули для себе прихильне ухо в рішаючих чинниках та, що на їх голос більше і пильнїйше звертають увагу ніж колись. Богато людий в Австрії є тої гадки, що се сталось так під впливом Німеччини. Подрібно про положенє і відносини треба би много говорити або писати, та я не маю на се часу тепер, в переїзді домів.

— Від кількох місяців Українці в Америці, наслідком статий в часописи „Америка", а в останне трохи і наслідком промови п. Цеглинського в Ню Йорку, занепокоєні становищем і політикою Загальної Української Ради. Чи не звісно Вам, яка є загальна думка між українською суспільностю в Австрії щодо сеї справи? Нам розходило би ся о се, чи слідно в З. У. Р. непорозуміне і чи люди, що стоять на її чолї, роблять все, що в їх силі, для виведеня української справи перед сьвітове форум.

— Не знаю, яку Ви тут маєте підставу бути незадоволеними і негодувати чи бути занепокоєними становищем З. У. Ради. Становище її є прецінь звісне українській суспільности, деб вона не була в Австрії чи поза Австрією, і гадаю, що Загальна Українська Рада може також знала децо про політику, вибираючи таке становище. Українська суспільність там, на рідній землі, аж надто добре розуміє, чому вибрано таке становище а не инакше і тому не має причини бути невдоволеною зі становища і напряму політики. Маєте неправдиві відомости, коли ви є під враженєм, що українська суспільність відносить ся ворожо до своєї Загальної Української Ради. Сього там не слїдно. Може бути що Ви наслухались або начитались реляцій ріжних хоробливо розполітикованих людий про тамошні відносини, нераз людий, яких занятєм є фабрикувати політику у воздусї, творити що дня нові і лїпші орієнтації, та на всї сторони політикувати, і тому припускаєте, що в старім краю є занепокоєнє. Може й дехто більше вразливий або нервовий і є невдоволений та не треба думати, що такий погляд поділяє цілий український загал. Здорово думаючі люди дивлять ся тверезо на справу. Є також богато людий, які все нарікають з чисто особистих причин на провідників; нераз через те, що вони не дістали посади, або якане будь справа їм не вдала ся, або щось подібного. Такі люди й зараз беруть ся „вішати псы" на провідників і приписувати їм всяку вину. Впрочім, тяжко кождому всїх вдоволити. Хибаб... Ви з Америки вислали якого доброго політика, аби всїх вдоволив, і поклав конець дрібничковим нарікaням і підозріням людий, які все витягають свої буденні особисті підрахунки.

— Чи українська суспільність в Австрії уважає корисною роботу „Союза для визволеня України"?

— Так. Я чув богато голосів про „Союз визволеня України" і всї висловлювали ся як найкраще про його діяльність, а особливо про його роботу в осьвідомлюваню полонених і публицистичну діяльність. Бачив я і читав много видань як: книжок, брошур і часописей, виданих „Союзом визволеня України" про українську справу і то майже на всїх европейських мовах. В Австрії Українці загально говорять, що „Союз визволеня України" — то одинока орґанізація, яка дотепер видала найбільше в чужих мовах про українську справу. Перед моїм відїздом з Відня появила ся велика книжка в німецькій мові написана проф. д-ром Ст. Рудницьким „Украіна — Лянд унд Фольк", видана „Союзом визволеня України". Чув я також, що тасама орґанізація приготовляє видає історії проф. М. Грушевського в німецькій мові, а також і виданє поезій Т. Шевченка в новім німецьким перекладі. Оскільки я обертав ся між людьми, то чув, що всюди висловлюють ся похвально про діяльність „Союза" і уважають її гідною поперття.

— Чи жалоби, вношені Загальною Українською Радою до австрійського правительства проти насаджуваня Польщі на занятих Українських землях, мають який успіх?

— Судячи по тім, що там пишуть українські часописи і з деяких уступов, як у східній Галичині так і в занятій територіі, то певно, що мають успіхи. Говорять українські політики у Відни, що поділ Галичини вже так як порішений і буде виконаний по війні.

— А скажіть нам ще на конець свій погляд, чи думаєте, що українська справа в Австрії зискає щонебудь реального на сїй війні, чи ще може стратить свої дотеперішні здобутки в користь Польщі?

— Я не хочу пророкувати — кінчив п. Жеребко свою розмову — бо тепер пророкованя заводять. Зате Українці в Австрії сьвято переконані, що доки Німеччина стоїть в союзі з їх державою, то їм не станеть ся ніяка кривда з ніякої сторони. Українці в краю говорять, що польське пановане над ними вже переходить до музею.

ЩЕ СЛОВО ПОЯСНЕНЯ.

„Народна Воля" дивуєть ся, чому я сказав, що промови п. М. Цеглинського в Ню Йорку і в Нюарку були в деячім неясні і пересадні. Я писав уже, що се моє спостереженє повстало на основі дискусії, яка виринула по промовах п. Цеглинського і тих толковань, які я опісля чув в згаданих двох містах. Тепер же я ще більше впевнив ся у своїм спостереженю, бо бачу, що ізза незрозуміня промови п. Цеглинського (а причиною того була власне та, бодай незначна, неясність і пересадність — як я перший раз писав — бодай в кольорах) — повстала в Ню Йорку „*маленька революция*", яка ще щасливо скінчила ся, бо лише „резолюціями" (поміщеними в „Свободі" і „Народній Волї").

Не хочу ще раз розбирати подрібно тих справ, які обговорив п. Цеглинський у своїх двох промовах, котрі я чув, але зазначу, що п. Цеглинський лише критикував поведенє австрійського правительства супроти Українців та українську політику в Австрії, а крім того напятнував промахи кількох одиниць. В засаді в тім нема нічого злого і се вільно кождому Українцеви, бодай там, де є свобода слова. Але, як я опісля бачив, що люди підносять крик, що буцімто „п. Цеглинський ширить московофільство, а всїх українських політиків в старім краю вважає запроданцями", отже голосять **очевидну неправду**, бо **п. Цеглинський ані не ширить московфільства ані не вважає всїх українських політиків запроданцями, — видів я, що тут є нїщо инше як непорозуминє, а причиною його — ще раз повторю — ся до певної міри пересадність і неясність.**

Я сподіваю ся, що і п. Цеглинському було прикро, що так фальшиво толкували собі люди в Ню Йорку й околиці його промову, а для усуненя сього фальшивого толкованя треба було справу виясннти. Зробити се вважав я своїм обовязком, яко секретар нюйорського віча і зробив се, власне на основі промови п. Цеглинського, з доповненєм дечого на основі вістий, які я одержав зі старого краю.

Можна би ще входити в подробиці, які власне моменти з промови п. Цеглинського причинились до викликаня сеї „маленької революції", але на се не місце в часописи. Забрало би се лиш дуже много місця, а вкінци вийшло би таки лиш на се, що факт остасть ся фактом, що п. Цеглинський не говорив того, що йому підсувають та, що таке „зрозуминє" його промови вийшло тільки і-єдино ізза непорозуміня.

* * *

Дальше дивуєть ся „Н. Воля", чому я натякнув на се, що ті три одиниці (Залізняк, Королїв, Меленевський), котрих п. Цеглинський представив платними аґентами й обманцями австрійського правительства, є з російської України. Зробив я се з отсеї причини: Коли би се зробили українські політики в Галичині, вибрані послами чи провідниками партій — широкими масами Українців горожан, **то се було би компромітацією тої української демократичної політики, яку вони з волї того**

широкого загалу репрезентують. Але коли такої провини допустили ся люди, котрі недавно прибули з російської України, і котрі не репрезентують політичних груп галицьких Українців (а в Галичині не можуть репрезентувати і політичних груп російських Українців, бо вони там не розтягають своєї діяльности), — **то вони нікого не компромітують окрім своїх осіб,** що — як признає „Н. Воля" — є прикре, але всюди по сьвіті лучаєть ся.

На питане, чи ті три панове були змушені бідою продатись „ширити революцію", відповім, що — оскільки маю відомости — то біди вони не знали і не біда їх пхнула до видуманої „революції". Впрочім, се в жаднім разі не змінило би оцінки провини.

Щодо посла М. Василька то скажу, що я не боронив і не бороню його політики, яка можливо для нього є вигідна, а для загалу Українців в Австрії николи навіть і некорисна. Мені ходило о стверджене факту, що хоч послови Василькови закидають, що зблизив тих трох „революціонерів" (що ширили українську революцію в Болгарії, Румунії і Туреччині) до правительства, але не роблять йому закидів щодо співучасти у фінансованю чи „шреню" сеї гумористичної революції.

Остасть ся ще справа **інформацій,** а саме, відки я одержав інформації, на основі яких я подав був свої поясненя до промови п. Цеглинського. Коли би я мав претенсію, аби абсолютно всї мені повірили, то я сповідав ся би „до чиста", але я маю тільки маленьку претенсію, що може ніхто моїх слів не заперечить і тому, хоч се й великий піст, висповідаюсь лише „з грубша". Інформації дістав я в листах зі старого краю ще перед приїздом п. Цеглинського. В них найважнійше було те, що **рішучо стверджувано, що закиди, які були у філядельфійській „Америці" проти З. У. Ради, неправдиві і видумані.** В ті закиди, признаю ся, я самий не вірив, бо я два роки тому приїхав з краю, тамошні відносини знаю і не вірю, аби через війну все перемінило ся до гори ногами, але не брав ся простувати, бо вважав, що хтось другий є тут до сього покликаний. Колиж власне серед тих настроїв приїхав п. Цеглинський і потвердив мої відомости про З. У. Раду і я ще в додатку був секретарем на памятнім „пріма-апрілісовім" вічу, то я вже вважав своїм обовязком скористати з тих відомостий, які я одержав зі старого краю, особливо щодо З. У. Ради. — і додати, що п. Цеглинський, хоч противник політики З. У. Ради, також боронить її перед безосновними замітами.

А ще доля хотіла, що зараз за п. Цеглинським приїхав до Америки і другий гість зі старого краю **п. Орест Жеребко** (гляди: розмова з ним в нинішнім числі), котрий прибув просто з Відня і привіз деякі важнійші інформації. Отже і він потвердив всї вісти, які я доси мав, про З. У. Раду у Відни.

Крім того п. Жеребко привіз вісти про те, що **відносини в Галичині для Українців трохи поправили ся.** Правительство старасть ся направити се лихо, якого накоєно підчас війни, а крім того поробило Українцям деякі уступки на наших землях, здобутих від Росії. Ті вісти показують ся правдивими, бо потверджують їх, майже в цілости, донесеня українських старокраєвих ґазет, які власне вчера принесла почта.

Також п. О. Жеребко привіз американським Українцям відомість про те, що австрійські рішаючі круги признають, що українські землї в Австрії будуть виділені і, оскільки більше просторів українських земель не буде здобутих від Росії, то здобута часть Волині і Холм будуть до них долучені і тоді з тих земель повстане одна українська автономна провінція в Австрії. Се просили навіть українські посли п. Жеребка подати до відома українському загалови в Америці, кладучи зокрема натиск особливо на те, що **„поділ Галичини на українську і польську часть вже тепер так як би рішений".**

Оскільки я знаю п. Жеребка, то я не маю причини йому не вірити і приймаю се з доброю вірою, тимбільше, що обережні голоси в сїй справі (з огляду на воєнну цензуру) стрічаємо і в останних старокраєвих ґазетах.

Инша річ, чи се, що австрійські рішаючі круги признають, що українські землї будуть виділені й евентуально злучені із занятими землями та, що відтак буде утворена українська автономна провінція в Австрії, — **має яке реальне значінє. Я мав на гадці про се написати окрему статю і без натяку зі сторони „Народної Волї", але користаю тепер з нагоди і скажу, що такі слова рішаючих кругів (мінїстрів) на ділї не мають вартости.** Се є лише так звана „правительственна хитрість", щоби обіцянками успокоювати невдоволених, але правительство, як схоче, все найде собі ключку до викруту, а найліпшим і то радикальним способом для уневажненя словних обіцянок є — уступленє обіцюючих мінїстрів. Приходять нові мінїстри і роблять нові обіцянки і т. д.

Коли би австрійське правительство дійсно хотіло направити не лише нові гріхи супроти Українців (підчас війни), але і старі (за весь час панованя австрійського над частю українського народа), **то бодай зложило би публично офіціяльну деклярацію про будучий устрій українських земель в Австрії та постаралось би перевести способом, тепер можливим, кресванє українського університету у Львові.**

Вісти про направу, бодай в части, нових гріхів супроти нашого народа в Австрії — для нас не є невідрадні, то певна річ, але поки останутъ ся ще старі гріхи і поки не буде бодай доброї волї їх направляти — поти ще далеко до того, аби австрійські й американські Українці були вдоволені політикою Австрії супроти українського народа.

Сподіваю ся, що тих кілька (кількасот) моїх слів поясненя і мої останні замітки для доповненя — вдоволять всїх, що були невдоволені моїми попередними поясненями. А як і сим разом ще заведу ся, то повторю нашу старорусьску пословицю: „Ще ся той не вродив, аби всїм догодив".

Володимир Богдан Лотоцький.

НАДІЯ.

Як меч таємний присудів надземних
Мені призначить вмерти на весні —
Хоч будуть сині цьвіти з жалю мліти
— Нічого не поможуть вже мені.
Ні шумом срібнолистії тополі
Не вмолять долі...

Мені не жаль вмирати, сьвіт кидати:
Я стану мрією щасливих днів,
Я стану зіркою заірною,
Зоріти буду на безкрай степів,
Сьвітити буду славі України
З неба вершини.

Буду радіти з її щастя-цьвіту,
Ридати буду над недолею,
Аж поки не побачу в місце плачу,
Як сьвіт увесь заллєть ся волею
Поки побачу, як до мого краю
Небо схилясєь...

К. З.

1908.

Our Relief Work in Galicia and Bukowina.

(From Christian Herald, New York, April 12, 1916.)

Probably no part of war-stricken Europe has suffered more from the great international conflict of the last twenty months than Galicia and Bukowina. Over a year ago the Christian Herald War Widows and Orphans Relief Fund organized a committee especially for providing assistance to the unfortunate wives and children who had suffered bereavement in these two Austro-Hungarian provinces. After many delays incident to the Russian invasion, and the conditions that followed, our relief work was begun under a competent committee and has gone on steadily ever since.

We have just received a very complete report from the committee which will interest all of our readers, and especially those who have had an active share in this great work of mercy, which is now being conducted in eleven different countries in Europe and the near East by the subscribers of the Christian Herald:

Vienna, Austria,
February, 1916.

Your favor of the 21st December, 1915, was duly received by us, and we now take great pleasure in rendering you a report of the work done by our committee, with your kind help, which is highly appreciated by all.

Our report will comprise the time from June, 1915, to the end of January, 1916, for the reason that Galicia and Bukowina were under Russian occupation during the first half of 1915 and were partly liberated in the months of May, June and July. Only after the liberation of the above-mentioned provinces was it possible for the widows to learn whether their husbands were dead or alive, and to give us the necessary information. There was another obstacle which hindered our work a little at the very beginning, i. e., the postal communications, which were only gradually and slowly restored in the liberated provinces, and therefore the public at large was able to learn about our committee only in the second half of last year and to send us the petitions for help. Such circumstances limited our activities a little, but nevertheless they commenced from July, 1915, and are now continually expanding.

Complying with the expressed wishes of your esteemed central committee, we distributed the relief among the poor orphans and widows whose fathers and husbands had died in the present war, without any discrimination whatsoever as to nationality or faith. First of all, we announced in the official newspapers of Galicia and Bukowina the existence and aim of our committee. The advertisement appeared in all the officially recognized languages, viz., in Ukrainian, in Polish, in German and Rumanian, as the enclosed copies of the advertisements will testify.

Our committee holds weekly sittings, and during the period of time between July, 1915, and the end of January, 1916, has considered 762 petitions. Of those petitions only 331 received pecuniary help from our committee. Among them are Ukrainians, Poles, Jews, Germans and Rumanians, and people of different denominations, Greek and Roman Catholics, Evangelicals, Orthodox and those of the Jewish faith — mostly the widows of poor peasants. The wage-earners and proletariat, on the whole, derive the benefit from our funds.

The remainder of the petitions were disposed of as follows: 24 were handed over to other charitable committees for consideration; 26 are temporarily laid aside; 81 are awaiting further precise information before adjustment (information relating to financial standing and family relations are here lacking); to 300 petitions we had to decline material help, because the applicants had no claim on our committee, being neither widows nor orphans.

We distributed the relief by giving a certain sum, and that only a small one, to the petitioner, this for the reason that we had no very great sum at our disposal, and secondly, we always had to bear in mind that the number of widows and orphans would be continually increasing, especially in Galicia and Bukowina, where the fiercest conflicts have taken place, and in which mostly local regiments participated and fell.

To be more precise, we present our report in tabular form, separately for each month:

Month and Year		Sum distributed	Number helped
July,	1915	260 kronen	12
August,	1915	3,690 kronen	163
September,	1915	4,815 kronen	143
October,	1915	2,885 kronen	115
November,	1915	4,230 kronen	173
December,	1915	7,550 kronen	339
January,	1916	9,220 kronen	379
Total,		*32,650 kronen	1.324

This humane work of your esteemed organization, instituted solely at your suggestion and with your material support, finds wide recognition and sincere appreciation among our people. This appreciation is often being voiced in the press, and one illustrated journal (German) of high repute has published a long article about our work with several illustrations.

To complete the report of our financial standing from the beginning of June, 1915, to the end of January, 1916, permit us to add the following administrative costs:

1. We engaged one clerk, a lady, widow, whose husband died in the present war and her salary amounts to	kronen	775.00
2. Rent for office apartments	kronen	641.68
3. Light and heating	kronen	110.57
4. Books and application blanks	kronen	251.85
5. Office requisites	kronen	175.46
6. Postage	kronen	161.84
7. Sundries (service, errands, etc.)	kronen	120.00
8. Advertising expenses	kronen	360.36
9. Office fixtures (tables, desks, etc.)	kronen	293.40
10. Traveling expenses	kronen	162.00
Total	kronen	3,052.16

The total expenses are:

1. Help given to 1,324 persons for the whole period of the existence of our committee	kronen	32,650.00
2. Costs of administration	kronen	3,052.16
Together	kronen	35,702.16

In submitting this report to the honorable committee of the Christian Herald Relief Fund, we beg your kind attention to the following: Our committee here in Vienna has received a great number of petitions, in which the petitioners are:

1. Aged people, invalids, parents or near relatives, whose life depended upon the soldiers who fell, who ask us for material help.

2. Civil persons wounded or crippled on the field of battle.

3. Many women and children whose husbands or fathers were taken by the Russians as civil hostages of the war and transported to Siberia.

4. Many whose entire property was either stolen or burned up by the enemy send us petitions and fervent requests imploring help. These cases present a picture of the direst misery, and in almost all cases, the condition of the petitioners is far worse than that of a poor widow or orphan of the war. We were sorry to decline aid to these pitiable victims of the war, but we had to, in order not to go beyond the limits defined for us by your honorable committee. We now beg you, in the name of these miserable and striken people to allow us to give them some help from the funds donated by the Christian Herald Relief Fund, and if possible to send us further remittances in order that we may continue this humane work with your kind and inestimable help. If you do not agree to our helping all the above-mentioned categories, at least let us help the first two.

With the funds we still have in hand we hope to continue the good work for another two or three months. Perhaps it will be less by that time, for the petitions are now daily coming in in increased numbers.

For the help rendered to our stricken people, our committee send you their warmest and heartiest thanks, for you came with a helping, brotherly hand among the poorest of the poor. Words do not suffice to convey the gratitude we feel toward your honorable committee and the generous American public, to whom please express our thanks.

Before concluding, please allow us to submit to the committee of the Christian Herald Relief Fund of New York our present request. We humbly petition the Christian Herald Relief Fund:

1. To remit some more funds, that we may continue the good work of helping the widows and orphans, and

2. If possible, to send us a certain sum for the aid of some of the poor mentioned by us above under four categories.

We shall be very thankful for your kind consideration of our request.

Once more we thank you for all the good you have done for us, and recommending ourselves for your future consideration, beg to remain,

THE COMMITTEE OF THE CHRISTIAN HERALD, NEW YORK, FOR THE RELIEF OF THE VICTIMS OF THE WAR IN GALICIA AND BUKOWINA.

WLADIMIR RITTER VON SCHILLING SINGALEWYCZ, *Secretary.*
JULIAN ROMANCZUK, *Chairman.*

An additional remittance will be made from the Fund in response to this earnest appeal, and in the confidence that it will reach the most deserving cases. It should be mentioned here that the gentlemen composing the committee give their personal services to the relief work gratuitously, as do the members of all the other committees in the different countries.

*The Austrian krone is worth 20¼ cents of American money.

Повисша статя звучить по українськи ось так:

НАША ЗАПОМОГОВА АКЦІЯ В ГАЛИЧИНІ І БУКОВИНІ.

Мабуть ніяка частина навіщеної війною Европи не потерпіла від великої міжнародної боротьби за останних двайцять місяців більше ніж Галичина і Буковина. Минув уже рік, як Запомоговий Фонд Кріщен Геральда для спричинених війною вдів і сиріт зорганізував осібний комітет, котрому припоручено заняти ся підмогою для нещасливих жінок і дітий, які потерпіли недолю в тих двох австро-угорських краях. По многих перепонах, спричинених російським наїздом, і по наступивших після того обставинах, наша запомогова праця розпочала ся під проводом відповідного комітету, який від того часу сповняє точно свою задачу.

Ми одержали щойно від комітету дуже докладний звіт, який зацікавить всїх наших читачів, а особливо тих, котрі брали діяльну участь у сїм великім ділї милосердя, що ведеть ся тепер в одинайцяти ріжних краях в Европі і на близкім Сході передплатниками „Кріщен Геральда":

Відень, Австрія, лютий 1916.

Ваше цінне письмо з дня 21. грудня 1915 ми одержали і з великою приємностю засилаємо Вам звіт праці, зробленої нашим комітетом при Вашій ласкавій помочи, яку всї високо цінять.

Наш звіт обіймати-ме час від червня 1915 до кінця січня 1916, з тої причини, що Галичина і Буковина були під російським забором підчас першої половини 1915. р., а увільнено їх в части в місяцях маю, червни і липни. Щойно по увільненю названих висше країв мали вдови змогу довідати ся, чи їх мужі були мертві чи живі, і дати нам потрібне повідомленє. Була ще й инша перешкода, що припинила трохи нашу роботу на самім початку, а то почтові комунікації, які в увільнених краях привертано лише степенево і помалу, а через те загал щойно в другій половині минулого року мав спроможність довідати ся про наш комітет і слати нам просьби о поміч. Такі обставини обмежували по трохи нашу діяльність, але помимо того вона розпочала ся від липня 1915 і тепер іде правильно.

Вволяючи бажанє Вашого шановного комітету центрального, ми розділювали підмогу поміж бідні сироти і вдови, яких батьки і мужі померли у теперішній війнї, без огляду на народність і віру. Наперед ми оголосили в урядових часописях Галичини і Буковини істнованє і ціль нашого комітету. Оповіщенє появилось у всїх признаних урядово мовах, отже: в українській, польській, німецькій і румунській, як сьвідчать залучені примірники оповіщень.

Наш комітет відбуває тижневі засїданя, і в часї від липня 1915 до кінця січня 1916 розглянув 762 петиций. З тих петиций лише 331 дістали грошеву підмогу від нашого комітету. Між ними є Українці, Поляки, Жиди, Німці і Румуни, люди ріжних кляс, віри грецько і римсько-католицької, евангелицької, православної і жидівської — понайбільше вдови убогих селян. Взагалї з наших фондів користають зарібники і пролетаріят.

Остали петициї розділено як слїдує: 24 передано під розвагу иншим добродійним комітетам; 26 на якийсь час відложено; 81 ожидають докладнійших інформацій перед остаточним полагодженєм (бракує інформацій щодо маєткового стану і родинного посвояченя); 300 петициям ми відмовили матеріяльної помочи, бо аплікапти не були ані вдовами анї сиротами, отже не могли мати ніяких претенсий до нашого комітету.

Ми розділювали запомогу, даючи просячим певну квоту, і то лише невелику, длятого, що ми не мали великої суми до нашої розпорядимости, а по друге, ми завсїди мали на увазї, що число вдів і сиріт буде постійно зростати, особливо в Галичині і Буковині, де лютили ся найстрашнійші битви, в яких брали участь і полягли понайбільше місцеві полки.

Для більшої докладности ми подаємо наш звіт в табличній формі, за кождий місяць окремо:

Місяць і рік	роздана квота	Число підпоможених
Липень 1915	260 корон	12
Серпень 1915	3.690 корон	163
Вересень 1915	4.815 корон	143
Жовтень 1915	2.885 корон	115
Падолист 1915	4.230 корон	173
Грудень 1915	7.550 корон	339
Січень 1916	9.220 корон	379
Разом	32.650 корон*)	1.324

*) Австрійська корона має вартість 20¼ центів на американські гроші.

Се людяне діло Вашої шановної організації, установленої виключно на Ваше предложенє і Вашою матеріяльною підмогою, находить широке признанє і щире поважанє між нашим народом. Се поважанє висловлюєть ся часто в пресі, а один високо цінений ілюстрований журнал (німецький) опублікував про Вашу працю довгу статю зількома ілюстраціями.

Аби доповнити звіт нашого фінансового стану від початку червня 1915 до кінця січня 1916, позвольте нам предложити отсі адміністраційні кошти:

1. Ми заангажували одну помічницю, паню, вдову, котрої муж помер у теперішній війні, а котрої платня виносить	корон	775.00
2. Чинш за бюрові кімнати	корон	641.68
3. Сьвітло і опал	корон	110.57
4. Книжки й аплікаційні бланкети	корон	251.85
5. Канцелярійні прибори	корон	175.46
6. Почтова оплата	корон	161.84
7. Дрібні видатки (обслуга, посилки і т. п.)	корон	120.00
8. Кошти оголошень	корон	360.36
9. Бюрова обстанова (столи, бюрка і т. д.)	корон	293.40
10. Кошти подорожі	корон	162.00
Разом	корон	3.052.16

Загальні розходи є:

1. Запомога 1.324 особам за весь час істнованя нашого комітету	корон	32,650.00
2. Кошти адмінїстрації	корон	3.052.16
Разом	корон	35.702.16

Подаючи сей звіт сьвітлому комітетови Запомогового Фонду Христіянського Герольда, осьміляємо ся звернути Вашу ласкаву увагу на слїдуюче: Наш віденський комітет одержав велике число петиций, в яких просячими є:

1. Старці, інваліди, родичі або близкі кревні, котрих житє залежне від погибших жовнїрів, просять нас о матеріяльну поміч.

2. Цивільні особи, поранені або покалічені на поли бою.

3. Богато жінок і дітий, котрих мужів і батьків взяли Москалї яко цивільних закладників війни і заслали на Сибір.

4. Богато таких, котрих цілий маєток ворог украв або спалив, присилають до нас петициї і горячі просьби, взиваючі ратунку. Сї випадки представляють образ найстрашнійшої нужди, а майже в кождім з них положенє просячих є далеко гірше від бідних вдів і сиріт війни. Нам жалко відмовляти помочи тим нещасним жертвам війни, але мусимо, щоб не вийти поза межі, назначені нам Вашим сьвітлим комітетом. Ми отже просимо Вас в імени сих нещасних і безнадійних людий позволити нам дати їм яку-таку підмогу з фондів, дарованих Запомоговим Фондом Христіянського Герольда, а як можливо — післати нам дальші запомоги, щоби ми могли продовжати се людяне діло при Вашій ласкавій і неоціненій помочи. Коли Ви не згодите ся помогти всїм висше згаданим категоріям, позвольте нам бодай дати поміч двом першим.

З тими фондами, які ще доси є під нашою управою, ми надіємо ся продовжати добре діло дальші два-три місяці. Воно мабуть значно змаліє до того часу, бо петициї надходять тепер що дня у збільшенім числї.

За поміч, уділену нашим навіщеним людям, наш комітет засилає Вам свою нащирійшу і найсердечнійшу подяку, бо Ви прийшли з помічною, братерською рукою між найбіднійших межи бідними. Слова не вистарчають, аби висказати вдячність, яку ми чуємо до Вашого сьвітлого комітету і до благородної американської публики, якій просимо висловити нашу подяку.

Заки скінчимо, позвольте нам предложити Запомоговому Фондови Христіянського Герольда нашу теперішну просьбу. Ми покірно просимо Запомоговий Фонд Христіянського Герольда:

1. Прислати трохи більше фондів, аби ми могли продовжати добре діло помочи вдовам і сиротам, і

2. Як можливо, прислати нам певну квоту на поміч деяким бідним, виказаним нами повисше в чотирох категоріях.

Ми будемо дуже вдячні за Ваше ласкаве розваженє нашої просьби.

Ще раз дякуємо Вам за все добро, яке Ви нам зділали, а поручаючи ся Вашим ласкавим зглядам на будуче, остаємо з поважанєм

Комітет Христіянського Герольда з Ню Йорку для підмоги жертвам війни в Галичині і Буковині.

Володимир Сінґалевич, секретар;
Юліян Романчук, голова.

Додаткову запомогу зробить ся з Фонду у відповідь на сей горячий поклик, і в тій вірі, що ся запомога дістанеть ся найбільше потребуючим. Треба тут замітити, що ті панове, які становлять комітет, дають свою особисту працю при запомоговім ділї даром, як се роблять члени всїх инших комітетів у ріжних краях.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, $0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL
За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Дістали підвишку платні.

Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен проголосила сими днями нову підвишку платні для своїх робітників. Ся підвишка виносить 10 % і входить в житє з днем першого мая. Ся компанія дала такусаму підвишку своїм робітникам першого лютого с. р.

Страйкова завеpуха.

В Гестінґс коло Йонкерс, Н. Й., між двома тисячами страйкарів, які страйкують в Нашенел Кондуіт Кейбл Компани, а шерифом і його помічниками прийшло до бійки і стріляниии, підчас котрої ранено одного робітника і одну дівчину робітницю, а один помічник шерифа вмер наслідком удару серця.

Провідники майнерів сподівають ся сего тижня дефінітивної відповіди від властителів майн.

Ню Йорк, 18. цьвітня. Спільні комітети конференції в справах домагань майнерів твердого угля, покінчили свої праці. Президент майнерської юнії Ґвайт повернув до Ню Йорку і сейчас удав ся на конференцію з другими провідниками юнії, аби познакомитись і довідатись про вислід нарад спільних конференцій. Відтак заявив, що на спільних конференціях обі сторони вичерпали свої загальні арґументи в справі домагань майнерів, і прийшов час для властителів майн сказати своє слово. Поза кулїсами говорить ся, що між обома сторонами є досить добре порозуміннє, та що властителї майн згодять ся на домагання майнерів, як не цїлковито, то в більшій части.

Ще один стейт ухвалив пенсію для вдів.

Леґіслятура стейту Мериленд ухвалила майже одноголосно в обох палатах пенсію для вдів з дітьми. Після сего права вдови з дітьми будуть діставати таку пенсію: для найстаршої дитини по $12.00, для другої з ряду по $10.00, а для третої і дальшої дитини по $6.00 місячно. Цїла пенсія однак не може перевисшати $40.00 на місяць. Кожда дитина перестає побирати відповідну пенсію тоді, коли скінчить 14 років житя.

Не буде страйку.

Скрентон Рейлвей Компани і Амалґамейтед Стріткар Мен'с Юніон в Скрентон, Па., заключили умову на 3 роки і тим оминено страйк. Платня підвисшена о 11 % для моторменів і кондукторів, а о 10 % для трекменів і барменів. Поза сим трекмени і бармени мають діставати ґумові чоботи і ґумові оверковти на доцеві дні, а коли буде брак праці, віддалювати будуть найперше тих, котрі дістали найпізнїйше працю. Подібну умову заключила також Скрентон & Бінґгемптон Рейлвей Компани і Амалґамейтед Стріткар Мен'с Юніон. Ті підписали умову на 4 роки. Платня має виносити 29 центів на годину за перші три роки, а по 30 центів за послідний рік.

Зелїзнича катастрофа.

Наслідком зударення двох тренів зелїзниці Ню Гейвен і Гартфорд коло Вестерли, Р. Ай., стратило житє 5 осіб, а около тридцять дістали тяжкі або легкі покалїчення. Причиною катастрофи був експрес, що вїхав на льокальний трен (поїзд).

Еміґраційний біл Бурнета в сенатї.

Еміґраційний біл Бурнета, котрий перейшов більшостию голосів в палатї послів, находить ся тепер в сенатї. До него пороблено деякі поправки, котрі можуть бути одобрені президентом. Коли сей біл стане законом, він не допустить до Америки всїх еміґрантів, понад 16 років житя, котрі не вміють читати в жадній мові. Вимок становили би лише ті, котрі втікають з рідного краю наслідком релїґійного переслїдування.

Найстарший кишеньковий злодій знов засуджений.

Судія Корріґен в Ню Йорку засудив на 6 місяців арештантських робіт одного з найстарших кишенькових злодіїв, Морріса Розенберґа. Від 1885 року сей чоловік пересидів доси по вязницях, разом взявши, пятнайцять літ. Він має тепер 60 літ житя.

Застрайкувало 2.000 машиністів.

В Сиракюз, Н. Й., застрайкувало 2.000 машиністів. Страйкарі маширували від фабрики до фабрики, а симпатизуючі з їх домаганями люди прилучались до машируючих рядів. Наслідком сього повстав величавий похід, котрий рушив до Савт Сайд Маркет, де відбулась демонстрація.

Цікава старинність.

В долішній части міста Ню Йорку при копаню тунелю попід улицями Седер і Ґрініч доконали ся робітники до якогось деревляного предмету. По довшім копаню переконались, що сим предметом є часть старого корабля. При дальшім копаню відгребано людську чашку, людські коети, якор з ланцом і сокиру, яка має вигляд сокири, уживаної в давних часах до відтинаня людських голов засуджених на смерть. Знавцї догадують ся, що се мабуть є останки корабля „Тайґер", котрий спалив ся в 1609 році, або останки того корабля, на котрім відкрито ріку Гудсон, а котрий не вернув ся вже до Голяндії. Коли знавці узнають знайдений корабель і другі знайдені з ним річи за історичні предмети, то все те буде віддане до історичного музея.

Компанїсти мстять ся, робітники страйкують.

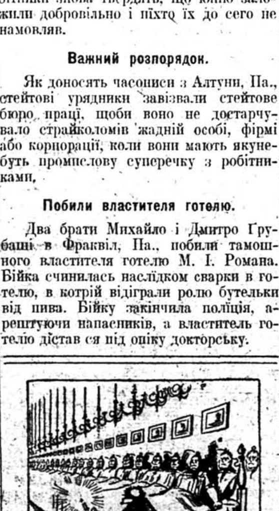
З причини видалення з праці робітників, які брали активну участь в новозаснованій юнії „Шіт Метал Воркерс Юніон", застрайкувало 800 робітників в Юнґставн, Огайо. Компанїсти говорять, що видалені з праці були аґітаторами і причиною всяких клопотів; робітники знова твердять, що юнію заложили добровільно і ніхто їх до сего не намовляв.

Важний розпорядок.

Як доносять часописи з Алтуни, Па., стейтові урядники завізвали стейтове бюро праці, щоби воно не доставчувало страйколомів жадній особі, фірмі або корпорації, коли вони мають якунебуть промислову суперечку з робітниками.

Побили властителя готелю.

Два брати Михайло і Дмитро Ґрубаші в Фраквіл, Па., побили тамошнього властителя готелю М. І. Романа. Бійка счинилась наслідком сварки в готелю, в котрій відіграли ролю бутельки від пива. Бійку закінчила поліція, арештуючи напасників, а властитель готелю дістав ся під опіку докторську.

— Як вертаю ся в ночи до дому, то іду до хати босий, щоби не збудити своєї старої, але кажу вам, що мимо того такий страх маю перед нею, що в очах стає менї цїлий реґемент моїх старих, а всї такі острі, що я не знаю, до котрої приступити.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Для тих, що в поли.

З Сянока пишуть до львівського „Дїла": Наслідком покликаня до війска не могли покликані полагодити богато пекучих справ, упорядкувати своїх господарських відносин і полишили свої господарства без ніякої опіки, а родина не все може собі дати раду. Неспокій покликаних о своїх і своє майно ріщучо зменьшить ся, коли вони будуть переконані, що в їх повітї знайдуть ся люди, які їх родинами заопікують ся і їх неполагоджені справи полагодять. Тому то за ініціятивою ц. і к. начальної команди армії зарядило правительство акцію в цїли безкористного полагоджуваня приватних господарських й инших справ офіцирів і жовнірів, покликаних на поле битви. Наслідком тої акції утворило ся й в нашім сяніцькім окрузї „Окружне Бюро помочи господарської для полагоджування справ приватних осіб, що находять ся на фронті". В обсяг діланя того бюра входить уділюванє безплатної правної помочи висше наведеним особам, зглядно їх полишеним родинам, як також уділюванє порад та помочи у всяких инших справах, як чисто господарських, так і инших приватних. Головою комітету є суд. радник п. Гробонї, а заступником голови Українець проф. ґімн. Роман Ковалїв. Треба, щоб населенє зрозуміло ваґу сего комітету й дійсно з пекучими справами до него звертало ся. Духовенство, учительство і всїх свідомих громадян просить ся, щоби в усяких пекучих справах відсилали потребуючих до висше згаданого комітету, якого осідок є: Сянік, будинок суду повітового II. пов. ч. дверий 16. Комітет має мас й свого адвоката в особі д-ра Натана Небенцаля, який його справи полагоджує зовсїм безкорисно.

Конче хотять короля.

З приводу побуту саксонського короля в Варшаві говорили тамошні Поляки — як доносить „Газ. Веч." — що „він приїхав оглянути давне дідицтво своєї родини і свою будучу столицю" та що „підчас його побуту має появити ся політичний акт, важний для Польщі і для її державного істнованя". „Дїйсність — зітхає газета — завдала абсолютну брехню тим вістям". Тасама газета подає, що часть російських Поляків має концепцію польської держави з секундоґенітурою Романових в особі великої княжни Тетяни, дочки царя, яка є президенткою ратункового комітету для Поляків та що сю концепцію має підпирати Рим і католицькі сфери.

Обновленє білоруського житя під нїмецьким пановапєм.

Гноблене російським режімом білоруське національне житє починає віджевати під нїмецьким пановавєм. Перед сьвятами Різдва Христового — як доносять до „Укр. Нахріхтен" — заложено в Вильнї перші три білоруські народні школи. Тими днями засновано знова дві нові школи. Викладовою мовою є білоруська; окрім сього вчать по нїмецьки і польськи. До тих шкіл зголосилась така скількість дїтий, що шкільні власти ізза недостачі місця богато з них не приняли. По сїй причині мав повстати в найблизших часах 10 нових шкіл на передмістях Вильни. Від 12. лютого почала виходити у Вильнї білоруська часопись п. з. „Гоман" (Відгуки); вона виходить двічи в тиждень; річна передплата виносить 4 марки 80 фенїґів. Перше число посьвячене памяти Калиновського, провідника білоруського повстаня 1863 р., засудженого Москалями на кару смерти. В другім числї під заг.: „Становище Українців" говорить ся про заяву Загальної Української Ради з д. 5. січня. с. р.

Улиця Шевченка в Підгайцях.

До „Укр. Слова" доносять, що теперішна управа міста Підгаєць назвала одну з улиць іменем Шевченка.

СІЧОВИМ СТРІЛЬЦЯМ.

Ой, в полі, полі
Та у чистому,
По битім шляху
По широкому —
Ой, по шляху тім
Там Стрільці ідуть!
Гей, Стрільці ідуть
Все Січовії,
Ворогам несуть
Синьо-злотії.
Гей, ідуть Стрільці,
Пісню співають,
Рідну Вкраїну
Та визволяють!
„Не плач, Вкраїно,
Рідная мати,
Не дамо Тебе
Ворогам взяти!
Не плач, Вкраїно,
Краю коханий,
Не візьме Тебе
Ворог поганий!
Не снує він нам
Вольную волю,
Дарма, що в нього
Богато є полю!
За нами правда;
Сила і воля —
Проженем ворога
Зі свого поля!
Знов запануєм
В своєму краю
То пошануєм
Дідівську славу!
Шанували діди славу
І ми пошануєм,
Тихо, любо в своїм краю,
Браття, запануєм!"
Полонений
Стратіон Миколаєнко.

КУРС АВСТРІЙСЬКИХ КОРОН ІДЕ В ГОРУ!!!

НА 100 КОРОН ТРЕБА ВИСЛАТИ $13.95.

ВИСИЛКА ГРОШИЙ ДО КРАЮ

ПІД ЦІЛКОВИТОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ

СКОРО, БЕЗПЕЧНО І ПО ЯК НАЙНИЗШИМ КУРСІ

ВАША РІДНЯ В КРАЮ ПОТРЕБУЄ ВЕЛИКОЇ ПОМОЧИ, І ТО ЯК НАЙСКОРШЕ

ОТЖЕ ЄСЛИ ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО КРАЮ, ТО ЗВЕРТАЙТЕ СЯ З ЦІЛИМ ДОВІРЄМ ДО НАС ЯК І ДАВНІЙШЕ А МИ КОЖДОГО ПО БРАТЕРСЬКИ ОБСЛУЖИМО ЯК НАЙЛІПШЕ І НАЙТАНЬШЕ. ПИШІТЬ ЄЩЕ ДНЕСЬ ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ДО ЗНАНОЇ ВЖЕ НИНІ УКРАЇНСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ І КАНЦЕЛЯРІЇ, НА ПОНИЗШУ АДРЕСУ.

Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої вечер, а в неділі від 10-ої рано до 2-ої попол.

Єсли посилаєте до нас гроші, то посилайте через почтові або Експресові Моней-Ордери, і вписуйте їх на імя:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ!

устроює

ВЕЛИКА ШІСТКА!

В СУБОТУ, ДНЯ 6-го МАЯ 1916

В „WHITE EAGLE HALL",

335 Newark, Ave., Jersey City, N. J.

Початок о годині 5. вечер.

Тікет 25 центів.

Знаменита музика Павла Келичави.

КИШЕНКОВИЙ КАЛЕНДАРИК НА РІК 1916

можна набути в КНИГАРНІ „СВОБОДИ". Ціна 10 центів. — При замовленях на більше число сих календариків даєсь значний опуст. Адреса:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ГЕСТІНҐС ОН ГУДСОН, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6, подає до відома, що місячний мітінґ відбудеть ся третої неділі по першім о годині 5-тій пополудни. Кождий член має явити ся на тім мітінґу конечно, бо є важні справи до полагодженя. Як котрий член на тім мітінґу не явить ся, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Мітінґ відбудеть ся в Ессемблі Гол, Рейлрод Аве., Гестінґс он Гудсон, Н. Й. — М. Федів, предс., С. Мурайка, кас.; І. Михайлишин, секр.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—0—

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую свого брата **СТЕФАНА НОСИК** з Воскресенець, повіт Рогатин, який перебував в Огайо. Голоситись на адресу: Eudokia Stine, 39 Senate Pl., Jersey City, N. J. 47-48

Пошукую мого брата **ЙОСИФА СЕМПОВИЧА** з села Сенків, повіт Радехів. Моя адреса: Peter Sympowicz, Andrew, Alta., Can. 46-49

Пошукую своєї сестри **АННИ МІЛЬКО** з Тешницї Ошварової, повіт Лїско. Два роки тому мешкала в Пітсбурґу. Нехай зголосить ся на адресу: Anastazia Milko, c/o Hotel Casey, Scranton, Pa. 48-50

НА ПРОДАЖ ШЕВСЬКИЙ ШТОР. Продаєсь з причини хороби властителя; добрий бізнес. Голоситись: 543 Market St., Newark, N. J. 48-50

ГОТОВА ФАРМА. 440 акрів готової фарми в стейті Пенсилвенія. Дім до мешканя і стайні на 50 штук худоби. Ціна $4500. На виплат догідними ратами. Morris Engel, Banker, 129 Greenwich St., New York, N. Y. 48-50

Марія Колодій пошукує своєї сестри **МАРІЇ КУЛЬЧИЦЬКОЇ** з Могильниці Нової, пов. Теребовля. Чотири року тому перебувала в Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, нехай ласкаво зголосить ся на адресу: Mary Sysiuk, 1024 Alfred Ave., Winnipeg, Man. 47-49

ПОТРІБНО ДІВЧАТ до фабрики виробу ламп. Добра платня, вже підчас науки. Голоситись до: Welff Lamp Co., 270 Washington Str., Jersey City, N. J. 47-49

ДІМ НА ПРОДАЖ В ДЖЕРЗИ СІТИ, 8 кімнат купіль і всякі удогідненя. Не притикає до сусідних будівель. Відповідний на тримане „бордерів". Находить ся в фабричній околици званій Берґен Пойнт. Ціна $3,200. По близші условя купна належить звертати ся листовно або особисто на адресу: Mr. Hale, 3rd St., Bayonne, N. J. 47-49

ПОЗІР РОДИМЦІ! Фарма 16 акрова на продаж або до винайму. Гаvз на 7 кімнат, велика дровітня, баня, стайня, 2 курники, 35 яблінок, 3 черешень; коло дому красне дерево кленове і т. и. Ціна уміркована; тільки 15 мінут ходу до фабричного міста Сімор, Конн. Голоситись особисто або листовно на адресу: Gabriel Dziadik, 130 Main Str., Derby, Conn. 47-49

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до биття молотом і до пили в фабриці виробу сталевих „кар", а також потрібно молодих хлопців до опалюваня. Добра платня; стала робота. Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОЗІР! ПОЗІР! ХТО ХОЧЕ ФАРМУ?

Продаю від одної лоти до 200 акрів фарми, дуже дешеві, в гарнім положеню, 5 до 10 мінут ходу від дипа. „Дід" ґварантую. Хто би хотів малу фарму і роботу в фабриці на $2.50 денно, також ґварантую; робота у фабриці виробу паперу, де Українці є наставниками. Хто купить землю у мене, сего не пожалує. Тії, що перед 10-ти літами купили у мене фарми, найліпше Вам розкажуть, що вони нині варта. Приїзджайте сейчас. Зелїзниці сюди доходять Ірі або Д. Л. В. Адреса: Harry Fanok, Whippany, N. J. 47-50

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до фабрики виробу сталевих „кар", які розуміють роботу „фітерську" і „рімерську". Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО ДЕСЯТЬ МОЛДЕРІВ до акордових робіт при автомобілях, і 15 робітників до биття молотом в зелізній фаундрі. Голоситись до: Danville Malleable Iron Company, East Fairchild Street, Danville, Ill. 44-49

СТАЛА РОБОТА, 21 до 23 центи на годину. Голоситись сейчас до суперінтендента на адресу: Taintor Manufacturing Company, Lexington Ave. & First Street, Bayonne, N. J. 36-42

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ МІСЯЧНИК „СЛОВО". Річна передплата 50 цнт. Поодинокі числа 5 цнт. Адресуйте: „SLOWO", Box 202, Scranton, Pa. 42-51

ПОВІДОМЛЕНЄ!

Подаю до відома, що з днем 10. цьвітня 1916 року перестав я бути членом фірми Taychert Co., 463 N. Halsted Str., Chicago, Ill. 48-49 Е. Тайхерт.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ!

Появилась ново-патентована машинка до писаня, на якій можна писати всілякі листи і рахунки. Ся нова машинка заступить Вам 25-долярову машинку і на все будете мали в дома вигоду. Ціна всего $3.00. Замовленя шліть готівкою або на моні-ордер на адресу:

UKRAINA,

340 E. 9th St., New York, N. Y.

Замовленя висилаєсь відворотною почтою. 48чс—

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Дорогі Краяни, чи ви вже мали який годинник, чи ні? А як малисьте, то певно не такий як сей. Правда, що ви платите великі гроші за годинники і не маєте з них жадного хісна, бо вони до нічого. От придивіть ся на сей чудовий, з добрим механізмом годинник, котрий є найліпший зі всіх американських годинників. Сей годинник є швайцарський, має 15 камінів, половина механізму є вкрита, а половину видно на верху, от як самі бачите. Сей годинник накручуєть ся раз на 8 днів. Сей чудовий годинник є так тревало зроблений, що хотяй би ви його вложили на цїлу добу до води, то він буде ішов далї і нїчого не зашкодить йому. Той годинник є ґарантований на 25 лїт; даємо писемну ґаранцію. Певно, що кождий буде ним вдоволений і подякує нам за него. А коли Вам не подобаєть ся сей годинник, то можете звернути нам назад, а ми вам звернемо всї гроші і ваші кошта. Коли хочете мати щось доброго і гарного на довгі лїта, то не надумуйте ся, тільки ще нинї його замовте, а певно не пожалуєте. Бо ми через той місяць продаємо богато таньше. Ціна враз з ланцушком лише $5.75.

Замовленя посилайте на адресу:

WATCH SELLING CO.,

951 W. Erie St., Dep. 6, Chicago, Ill.

НОВІСТЬ В АМЕРИЦЇ!

Пощо Вам купувати дорогі ґрамофони, наколи сей новий патентований ґрамофон заступить Вам 30-доляровий, який грає всілякі марші, пісні, кодомийки і музики до танців. Коштує враз з 12 дуже гарними плитами всего $5.00. Замовленя надсилайте готівкою або на моні-ордер на адресу:

UKRAINA,

340 E. 9th Street,

New York City.

Ґрамофон висилаємо відворотною почтою. 48чс—

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Dr. JOHN SMITH, Jr.,

СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ

327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8. вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493.

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ

і случахка нюйорського університету учить англійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформації устні або письмені уділює: Tel. Lenox 6098. 18—

M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ҐРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посїдає великий склад перворядних народних руськоукраїнських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, які: перуки, волося, бороди, вуси, шминки і т. и. Річи ті випозичаємо по дуже низьких цінах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до ролі граючих на сцені. При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовленя треба присилати що найменше 8 днїв перед представленєм на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам доляровий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-56

КАТАЛЬОГ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяги, тарілки, шклянки, фляшки, штияєти, карти, кулї, поучаючий заміновати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникання річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сим гроші. Катальоґи висилаємо даром. Адресуйте: 13-51

Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОҐА № 2, то нехай нинї пише за ним. У нїм є найновійші книжки просвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато иньших цїкавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—

UKRAINSKA KNYHARNIA,

951 W. Erie St., Dept. II. Chicago, Ill.

ВЕСНЯНКИ,

плями на лици, прищі, лїшаї, і всяка нечистість на тїлї, зникнуть цїлковито і під ґварантією нїколи не вернуть по кількаразовім ужитю східної краси креми „Амор". Ціна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 47-49

MAIL ORDER HOUSE.

СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ. НА ВЕСІЛЯ, БАЛЇ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИК. 47—

M. PETROWSKY,

Family Liquor Store,

1500 S. 3rd St., St. Louis, Mo.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хатї портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалїв, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,

168 E. 4th St., New York, N. Y.

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішна війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем: образ дуже інтересний; коштує лише 25 центів. Належитість присилайте стемпсами. Пишіть еще нинї до: 42-

RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт

ВЕСЕЛА КНИЖОЧКА з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ....35 цнт.

ДВА БРАТИ, з байок Братів Ґріммів. — Ціна...15 цнт.

ҐЕНОВЕФА. — Ціна ....30 цнт.

ЗА СЕСТРОЮ. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна ....35 цнт.

КАЗКИ ПРО ЖИДІВ. Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна 10 цнт.

ЛИС МИКИТА. З німецького переробив Іван Франко (23 ілюстрацій). — Ціна ....40 цнт.

І. ЖОВНІР. — ІІ. ОФЕРМА. Новеля з військового житя. — Ціна ....10 цнт.

Замовленя посилайте на адресу: ч—

„SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ КОЖДОГО!

Дотепер тяжко було дістати дешевої машини до писаня, а як дістали, то мусїлисьте богато заплатити, по $30.00 і по $50.00. Не платіть такі великі гроші за ті машини, наколи трафляє ся Вам нагода купити машину за дуже низьку ціну. Ся машина пише в трех мовах, а то в українській, польській і англійській. Машини є найліпшого виробу і кождий може легко на ній писати.

Ґарантуємо, що будете вдоволені. Ціни сих машин двоякі, відповідні до розміру машини: № 4. $7.50, № 3. $5.75. Не посилайте всїх гроший тільки задаток. Вишліть $2.00, а решту доплатите по одержаню машини. Замовленя посилайте на адресу: 46сч—

IMPORTING HOUSE,

644 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

НА СЬВЯТИЙ ВЕЛИКИЙ ПІСТ

ПОРУЧАЄМО КОЖДОМУ ХРИСТІЯНИНОВИ КУПИТИ СОБІ І ЧИТАТИ ДУЖЕ ПОЖИТОЧНУ КНИЖКУ

ЖИТЄ ІСУСА ХРИСТА.

Коли ви стараєте ся пізнати історію житя великих людий, то тим більше для вас як для християнина є необхідним пізнати житє, муки і смерть Великого Учителя Господа нашого Ісуса Христа. Книжка про „Житє Ісуса Христа" написана чистою народною мовою, що кождий дуже легко її зрозуміє. Має вона 300 сторін друку, а кромі того 73 образків на грубім папери і мапу Сьвятої Землї. Оправлена в червоне полотно з золотими витисками. Ціна тої книжки була $1.50, однак ми желаємо, щоб та книжка находила ся у кождої родини, то знизили ціну на $1.25. Хто пришле на сю книжку $1.25 до кінця цьвітня с. р. тому дамо єще в дарунку: докладну мапу Европи, мапу з теренів війни з портретами всїх пануючих і мапу Льондону, Парижа, Берліна, Петрограду і Відня, вартости 50 центів. Тож користайте з тої великої оферти і присилайте замовленя і гроші на адресу: 27ч52

RUTHENIAN BOOK STORE,

701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

ЧУДО! НОВИЙ СПОСІБ ДО ШИТЯ. ЧУДО!

Тут бачите чудове шило, яке так шиє як машина, відразу робить два штихи, зверху і зі споду. Ним можна шити все, направляти черевики і упряж. Ним так добре можна шити як машиною, бо воно шиє дрібненько і надаєсь до ужитку для кождого. З ним даємо 3 голки до троякого шитя. Певно, що як купите, то не пожалуєте, а ціна дуже низька, лише $1.75, враз з пересилкою. Замовленя шліть на адресу: 46сч—

UKRAINSKA KNYHARNIA,

DEPT. II.,

951 W. Erie St., Chicago, Ill.

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

МОЖНА НАБУТИ ЗА 20 ЦНТ. В КНИГАРНИ „СВОБОДИ". — ВЕЛИЧИНА ПОРТРЕТУ: 13x16 ЦАЛІВ. СЕЙ ПОРТРЕТ ПОВИНЕН НАХОДИТИ СЯ В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТЇ.

Замовленя шліть до:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Виздоровленє Михайла Ковача.

ПРИЩІ НА ЛИЦИ, ПОХОДЯЧІ З ЗАТРОЄНОЇ КРОВИ, ЩЕЗЛИ.

Болгарський Кровний Чай усунув їх і надав лицю гарний вигляд.

„Чираки, прищі, веснянки і кожді инші викиди на лици, що походять з затроєня крови, і проте, наколи хочемо, аби наше лице було гладке і чисте і румяне, то в перший мірі мусимо усунути з затроєної крови шкідливі частини", говорить Г. Г. фон Шлїкоф, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю.

Що при тім Болгарський Кровний Чай є знаменитим ліком на всї вінішні хороби і так успішно помагає, а яко чистець крови не має пари на сьвітї, то доказом сего є допись нашого родимця Михайла Ковача, 28 Рівер ул., Варрен, Па.:

„Коли я спровадив собі Болгарський Кровний Чай проти болів жолудка і браку апетиту і почав його уживати, то болї жолудка уступили, дістав-єм апетит і чую ся зовсім добре. Лишаї, які перед тим вкрили цїле моє лице а походили з затроєня крови, щезли зовсїм".

Одну велику родинну дозу, яка истарчить на 5 місяців, за $1.00 вийшле сейчас:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. —Adv.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛЇ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

SMOKE ZIRA CIGARETTES PLAIN-END

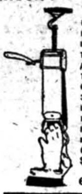
ДІВЧАТА!

нащо вам служити в таких місцевостях, де не живуть наші люди, де нема товариства, де нема церкви і української школи. А у великім місті Гартфорд в Конектікот все те маєте на місци. Напишіть до нас кілька слів, а ми вистараємось для вас тут о добру службу, де платять від $5.00 до $7.00 на тиждень. Голосіть ся сейчас до: Miss Pauline Podikzyk, 273 Farmington Ave., Hartford, Conn. 45-50

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Виробляємо ҐЕРДАНИ з кораликів до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з більших кораликів $1.50, з меньших кораликів $2.00. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи корадики у всяких кольорах ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y. 14ч-

---

ПОЗІР! НОВІСТЬ! ПОЗІР!

Лише через сей місяць за половину цїни можете у нас дістати сей найновійший і найпрактичнїйший пасок до остреня бритви. Як ви маєте які старі бритви, то ви можете їх направити на сім чудеснім паску, а навіть ножик виострити так, що вам пігголить бороду. Сей пасок є відповідний для кождого. Певно, що заощадите свій гріш. Ми ґварантуємо за него. Як ви не будете вдоволені, то зверніть назад, а ми вам звернемо подвійно належитість. Ціна сего паска є $2.50, а ми продаємо за $1.95. Хто хоче добру бритву і пасок то у нас дістанете за $3.00. Замовленя посилайте на адресу:

IMPORTING HOUSE, 46сч

644 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

СЛАВНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ВИНАХІД НА УСУНЕНЄ БОЛІВ.

Усуває БІЛЬ ГОЛОВИ, ЗУБІВ, УШИЙ І НЕВРАЛЬҐІЮ в одній хвилї. Лїчить заразки холєри, запір, кольки і біґунку. Найлучша річ в сьвіті, яку можна давати дітям в пищі підчас зубкованя. Усуває свербячку і біль від вкушеня комарів і блощиць. Давне хронїчне хромаиє, ломанє і ревматизм усуне нїби чудом. Горячка і дрощі щезнуть. Найславнїйший до сеї пори винахід на нестравність і неправильність; кілька кропель розпущених в теплій воді усуне всяке недомаганє сейчас. Нешкідливе; безпечний лїк, вживаний щоденно тисячами Американцями в дома так мущинами, женщинами і дітьми. 45ч—

Ґарантія: Наколи не будете вдоволені по зужитю сего, вишліть нам назад порожну бутельку, а ми Вам звернемо гроші. Ціна одної бутельки з пересилкою $1.00. Шліть що нинї. Пробуйте! Вживайте! Се є дешево, навіть наколибисьте мали позичити гроші, щоби се дістати. — Адресуйте:

GREAT AMERICAN CO.,

DEPT. B.,

157 E. 47th St., New York, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць CARSON і 14-ої. 38ч-

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank

COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.

Й. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 оторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"

наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотїли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ

ГАРНУ

КНИЖОЧКУ

Присилайте адреси до:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНЇЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАҐАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave., (між 17 и 18 ул.)

NEW YORK CITY.

Годинні офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Ім. з 21 камінями ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, в ґваранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, в тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок в дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.,

1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill. 36чв47

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

MORRIS FORST CO., 260 Smithfield Street, Pittsburgh, Pa.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛИС МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ РУСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.